

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 105/449- /2010. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a panaszos által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 385/2010. (VIII. 25.) számú állásfoglalása megállapításaira – a panaszt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése *a*) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszost a Budai Központi Kerületi Bíróság határozata alapján 2010. január 29-én, pénteken vették őrizetbe a lakásán, és 2010. február 1-jén, hétfőn, 12 óra körül szabadult az említett bíróságon. A panaszos elmondta, hogy az őrizetbe vételét megalázőnak tartja annak ellenére, hogy „az eljáró rendőrök szakszerűen, de humánusan végezték a munkájukat az eljárás minden szakaszában”. Megjegyezte továbbá, hogy biztonsági okból „az eljárás minden szakaszában” megbilincseltek. Az őrizetbe vétellel kapcsolatos iratokról csak másnap, 2-án kapott másolatot. Nem kapott másolatot a befogadáskor készült orvosi kartonról sem a bíróságra történő átszállítását megelőzően. Sérelmezte azt is, hogy a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányságról a Gyorskocsi utcába bilincsből szállították át, ahol orvosi vizsgálaton volt kénytelen részt venni. Itt sem az intézkedés körülményei, hanem annak megtörténte miatt él panasszal. Miután az orvos közölte, hogy a panaszos által szedett gyógyszerek nem álltak rendelkezésre, a panaszost bilincsből visszaszállították a lakására, és miután ott összeszedte gyógyszereit, visszaindultak. A panaszos második emeleti lakásából lépcsőn mentek a földszintre, és mivel a lépcső az eső miatt nedves volt, csúszott, ezért kérte a rendőröket, hogy a lemenetel idejére vegyék le a bilincset, hogy kapaszkodni tudjon, elmondta azt is, hogy porckorongsérve miatt gyógycipőt kell viselnie, és fél, hogy elcsúszik. A bilincsvételét a rendőrök megtagadták, és bár ő szerencsére nem esett el, az egyik őt kísérő rendőr megcsúszott a lépcsőn. A panaszos sérelmezte az őrizetbe vételét megelőző kézbesítés körülményeit, illetve a rendőrség által a szomszédoknak adott tájékoztatást. Későbbi beadványában huszonhárom számozott kérdésben sorolta fel aggályait az eljárással kapcsolatban, miszerint a kézbesítéssel kapcsolatos előírásoknak maradéktalanul eleget tettek-e, hogy a szomszédokat arról tájékoztatták-e, hogy iratkézbesítés miatt keresik a panaszost, vagy arról, hogy a panaszos „terrorizálja” a lakókat, és egyáltalán miért közöltek velük bármit is, mivel támasztották alá ezeket az információkat, indult-e a panaszossal szemben eljárás. A panaszos külön sérelmezte a rendőri jelentésben rögzített egyes megállapításokat, miszerint ő nem nyitna ajtót senkinek, küldeményeket nem vesz át, a végrehajtónak sem nyitott először ajtót, csak amikor zárat akart feltenni, idegileg kimerült, „bekattant”, az utcáról szemeteket szed össze.

Beadványaiban az alábbiakat sérelmezte a panaszos:

- az „őrizetbe vételi eljárást”;
- a rendőrök kérésre nem vették le a bilincset a panaszosról;
- nem kapott az orvosi kartonból másolatot a bíróságra történt átszállítását megelőzően.

II.

A rendelkezésre álló rendőrségi iratokból az alábbiak állapíthatók meg.

Az elfogás végrehajtásáról készített, 2010. január 29-én kelt jelentés szerint az intézkedő rendőr – aki azonos a korábbi adatgyűjtést végző rendőrrel – a kérdéses napon 20 óra 11 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatta, a 31. § (1) bekezdése szerint átvizsgálta, és a 33. § (1) b)

pontja alapján a lakásán elfogta a panaszost, mivel ellene elfogatóparancsot adtak ki¹. A jelentés szerint a rendőr az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmazott.

A panaszossal szemben a Budai Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: BKKB) „számvitel rendjének megsértése miatt körözést bocsátott ki”, és a panaszos elfogását rendelte el. Ezért jelentek meg a panaszos lakásán, ahol a panaszos nyitott ajtót, őt rendőrigazolvány felmutatása mellett személyazonosságának igazolására szólították fel, aminek eleget tett. Az adatok ellenőrzése során megállapították, hogy a panaszos körözését rendelték el, „a körözés élő”, és mivel a panaszos a körözés visszavonásáról dokumentumot nem tudott felmutatni, előállították a IX. kerületi Rendőrkapitányságra. A panaszos részére az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról tájékoztatót adtak át.

A kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

A 2010. április 4-én kelt rendőri jelentés szerint ugyanezen rendőr megjelent – vélhetően az elfogást megelőzően (a jelentés pontos időpontot nem jelöl meg) – a panaszos lakásán, és ott adatgyűjtést végzett, hogy a panaszos életvitelszerűen ott lakik-e. Ennek során egy lakóval beszélt, két alkalommal. Mivel ezen információk alapján a keresés eredményre vezetett, további lakókat nem keresett meg.

A rendőrségi iratokból megállapítható, hogy a BKKB 2010. január 5-én elfogatóparancsot bocsátott ki a panaszossal szemben, míg a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. október 20-án a panaszos mint vádlott idézhető címének ellenőrzését kérte a rendőrségtől.

A BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának válaszleveleiből kitűnik, hogy a panaszos a kérdéses címen lakik, azonban nem idézhető. A rendőr megjegyzésként leírja, hogy a címen ellenőrzés céljából többször, a nap különböző időpontjaiban megjelent, az ajtót minden esetben zárva találta, kopogásra, csengetésre senki nem nyitott ajtót. A rendőr az egyik szomszédot hallgatta meg, aki közölte, hogy a panaszost személyesen ismeri, aki ott lakik életvitelszerűen, „nevezett személy idegileg kimerült, »bekattant«, az utcáról különböző szemeteket szed össze, amit a lakásában válogat szét és tárol”. A szomszéd elmondta továbbá, hogy a panaszos nem „nyit ajtót senkinek, nem vesz át semmilyen postai küldeményt, nem kíváncsi senkire”, korábban volt bírósági végrehajtás ellene, „akkor is úgy tett, mintha nem lenne otthon”, amikor a végrehajtó lezárta volna a lakás bejárati ajtaját, előjött a lakásból a panaszos. A rendőr telefonon felvette a kapcsolatot a közös képviselővel, aki a szomszédokkal egyező információkkal szolgált, és közölte azt is, hogy a panaszosnak a házban egy másik lakás is a tulajdonában áll, és a panaszos által lakott lakással

¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 29. § (1) bekezdése alapján a rendőr a feladata ellátása során igazolhatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 31. § (1) bekezdése alapján akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki.

kapcsolatban van végrehajtási eljárás folyamatban. A 2009. november 25-én kelt levél rögzíti azt is, hogy a panaszos a körözési nyilvántartásban akkor nem szerepelt.

A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Osztály 2010. április 6-án kelt tájékoztató levele szerint négy nyomozó vett részt a panaszossal szembeni, 2010. január 29-ei intézkedésben. A panaszos ellen 2010. január 21-én a BKKB bocsátott ki elfogatóparancsot, ezért az Rtv. 33. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján öt előállították, a magánlakásba lépés jogalapját az Rtv. 39. § (1) bekezdés *b*) pontja teremtette meg². Az osztályvezető megjegyzi, hogy az adatgyűjtéssel kapcsolatban a panaszost nem tájékoztatták, „ez kriminalisztikai szempontból sem indokolt, továbbá felesleges további feszültséget gerjesztene abban a helyzetben, amit [a panaszos] magatartásával egyébként is előidéz lakókönyvetében”.

A BRFK Közrendvédelmi Főosztály Fogda- és Kísérőőr-szolgálati Osztály 2010. március 31-én kelt jelentése szerint a panaszost 2010. január 29-én fogadták be a Gyorskocsi utcai fogdába, a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 15. §-ában meghatározottak szerint, és orvosi vizsgálatára a 17. § alapján került sor, 23 óra 35 perckor. A jelentés szerint az iratkezelésre vonatkozó szabályokról a Fogdaszabályzat 36. §-a rendelkezik³.

² A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 39. § (1) *b*) pontja szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából;

³ A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 15. § (1) bekezdése szerint rendőrségi fogdába befogadni csak a fogvatartás elrendelésére jogosult határozatát követően, e határozat szerint, a fogvatartásért felelős által kiállított okirat, rendelvény alapján lehet. A rendelvényt, valamint a fogvatartott jogainak korlátozására vonatkozó, továbbá a 36. §-ban felsorolt adatokat tartalmazó ügyiratot a fogdában kell tartani.

(2) A rendelvénynek a 36. § (1) bekezdésének *a*)-*c*) pontjaiban meghatározott adatokat kell tartalmaznia.

(3) A Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek hivatásos állományú, illetve nyugállományba helyezett tagjait egyenruhában rendőrségi fogdába befogadni tilos.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 17. § (1) bekezdése alapján a fogvatartottat zárkában elhelyezni csak előzetes orvosi vizsgálat után, az orvosi vélemény figyelembevételével lehet.

(2) Az előzetes orvosi vizsgálat során az orvosnak írásban kell állást foglalnia abban, hogy a fogvatartott egészségi állapotára figyelemmel elhelyezhető-e a fogdában, illetőleg elkülönítése indokolt-e.

(3) Az orvosi vizsgálat során írásban kell rögzíteni a fogvatartotton lévő külsérelmi nyomokat, valamint az azok keletkezési körülményeire vonatkozó, illetőleg a külsérelmi nyomok hiányát megállapító orvosi nyilatkozatot. Ha a fogvatartott azt állítja, hogy bántalmazták, az orvosi vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek 1-1 példányát a fogvatartást végrehajtó szervnek, illetve a büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyésznek meg kell küldeni.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 36. § (1) bekezdése szerint a befogadást követően, fogvatartottként elkülönítve nyilván kell tartani:

a) a fogvatartottak személyi adatait,

b) a fogvatartás alapjául szolgáló határozatot, megjelölve a fogvatartást elrendelő szervet,

c) a fogvatartás kezdő és befejező időpontját, nap és óra megjelöléssel,

d) a fogvatartott védőjének nevét, irodai címét és telefonszámait,

e) fiatalkorú fogvatartott esetében - a *d*) pontban meghatározott adatok mellett - a törvényes képviselő (gondozó) nevét és címét,

f) a befogadáskor készült, valamint a fogvatartás alatt keletkezett orvosi véleményeket,

g) a fogvatartott fenytésével, jogai korlátozásának elrendelésével, jutalmazásával, kártérítési ügyeivel kapcsolatos iratokat,

h) a fogvatartott letéti jegyzékét,

i) a fogvatartott fogdán kívüli tartózkodásával, valamint a fogvatartott látogatásával kapcsolatos adatokat,

A BRFK Bűnügyi Szervek BTO Bűnügyi és Fogdaorvosi Alosztály által a befogadás alkalmával, 2010. január 29-én, 23 óra 35 perckor elvégzett vizsgálatról szóló orvosi vélemény szerint a panaszos fogdai elhelyezését befolyásoló betegséget nem említ. A vélemény szerint „rendőri bántalmazást nem panaszol”, rajta „friss sérülés nem látható”, és a véleményhez fűzött megjegyzés szerint „saját gyógyszereit kapja”, „fogdán elhelyezhető”.

A rendőri iratokból megállapítható, hogy a panaszos már kért közvetlenül a XI. kerületi Rendőrkapitányságtól tájékoztatást a szomszéd vele kapcsolatos állításairól, melyre a kapitányságvezető 2010. február 17-én kelt levelében válaszolt. A levélben tájékoztatják a panaszost, hogy a hatályos előírásoknak megfelelően adatgyűjtést hajtottak végre a rendőrök. Ennek során közölték az intézkedés célját, azonban nem tettek a panaszost érintő „sértő vagy lejárató megjegyzéseket”, hiszen nem is ismerték a panaszost. Az adatgyűjtés során rögzített információkat a rendőrség úgy továbbította a megkereső bíróság részére, hogy megjelölte azok forrását. Ez alapján a bíróság mérlegel, a rendőrségnek ez nem dolga, azonban a begyűjtött információk továbbítása kötelessége. A levélben megjegyzik, hogy a begyűjtött információkat – miszerint a panaszos nem nyitott ajtót – megerősítette a rendőrök saját tapasztalata, illetve a bírósági megkeresés ténye. A kapitányságvezető kitér arra is, hogy a panaszos telefonon megfelelő tájékoztatást kapott, amikor a panaszos az ügyeletes tisztnél érdeklődött, továbbá a levélben tájékoztatják a panaszost, hogy ellene a BRFK IX. Kerületi Rendőrkapitányság nem folytat eljárást.

III.

A rendelkezésre álló bizonyítékok figyelembe vételével az alábbi tényállást állapítottam meg a döntésem alapjául.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2009. október 20-án a panaszos idézhető címének ellenőrzését kérte a rendőrségtől. A feladattal megbízott rendőr a lakcím ellenőrzése céljából többször, különböző időpontokban megjelent a panaszos bejelentett lakcímén, az ajtót minden esetben zárva találta, kopogásra, csengetésre senki nem nyitott ajtót. A rendőr az egyik szomszédot hallgatta meg, aki közölte, hogy a panaszost személyesen ismeri, aki ott lakik életvitelszerűen, „nevezett személy idegileg kimerült, »bekattant«, az utcáról különböző szemeteket szed össze, amit a lakásában válogat szét és tárol”. A szomszéd elmondta továbbá, hogy a panaszos nem „nyit ajtót senkinek, nem vesz át semmilyen postai küldeményt, nem kíváncsi senkire”, korábban volt bírósági végrehajtás ellene, „akkor is úgy tett, mintha nem lenne otthon”, amikor a végrehajtó lezárta volna a lakás bejárati ajtaját, előjött a lakásból a panaszos. A rendőr telefonon felvette a kapcsolatot a közös képviselővel, aki a szomszédokkal egyező információkkal szolgált, és közölte azt is, hogy a panaszosnak a házban egy másik lakás is a tulajdonában áll, és a panaszos által lakott lakással kapcsolatban van végrehajtási eljárás folyamatban.

A panaszossal szemben a BKKB „számvitel rendjének megsértése miatt körözést bocsátott ki”, és a panaszos elfogását rendelte el. Ezért 2010. január 29-én 20 óra 11 perckor a

j) a fogvatartás alapjául szolgáló eljárást folytató szerv képviselőjének írásos feljegyzését a fogvatartott által megjelölt hozzátartozó értesítésének időpontjáról és módjáról, illetve az értesítés elmaradásának okáról,

k) a fogvatartás alapjául szolgáló eljárást folytató szerv képviselőjének nevét, munkahelyi telefonszámát.

(2) A fogvatartott elbocsátása után a fogvatartással kapcsolatban keletkezett iratokat az arra jogosult szolgálati előljáró záradékolja és helyezi irattárba.

(3) A fogvatartottakkal kapcsolatos egyéb adatok kezelésére az Rtv. VIII. fejezetének rendelkezéseit kell alkalmazni.

rendőrök megjelentek a panaszos lakásán, ahol a panaszos nyitott ajtót, őt rendőrigazolvány felmutatása mellett személyazonosságának igazolására szólították fel, aminek eleget tett. Az adatok ellenőrzése során megállapították, hogy a panaszos körözését rendelték el, „a körözés élő”, és mivel a panaszos a körözés visszavonásáról dokumentumot nem tudott felmutatni, ezért ruházat átvizsgálást követően előállították a IX. kerületi Rendőrkapitányságra. Átkísérését követően, 2010. január 29-én az orvosi vizsgálat elvégzése után fogadták be a panaszost a Gyorskocsi utcai fogdába, 23.35 órakor. Az őrizetből 2010. február 01-jén 12.00 óra körüli időben szabadult. Ezt követő napon kézhez kapta az illetékes bíróságról az őrizetbe vételi eljárással kapcsolatos valamennyi iratot.

Mellőztem a tényállásból a panaszos azon állítását, hogy a rendőrök szomszédait azzal keresték meg, hogy a becsületének csorbítására alkalmas tényeket közöljenek velük. Az eset összes körülménye alapján megállapítható, hogy a rendőrök a lakcím valódisága megállapítása érdekében keresték meg a panaszos bejelentett lakása mellett élőket. E megkeresett személyek mondták el a rendőröknek a panaszos életvitelével kapcsolatos tapasztalataikat.

A panaszos elfogására elfogató parancs alapján került sor, ezért az erre vonatkozó panasz alaptalan (lásd az 1. és 2. lábjegyzetet). Az őrizetbe vétel elrendelésének vizsgálata nem tartozik a jelen közigazgatási hatósági eljárás hatálya alá, az büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 195. és 196. § alapján sérelmezhető. Úgyszintén a büntetőeljárásra tartozik az annak folyamán történt iratkézbesítés szabályainak vizsgálata is.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök kérésre sem vették le a bilincset a kezeiről. Mivel a panaszos mint elfogott és előállított, majd őrizetbe vett személy fogvatartottnak minősült, az Rtv. és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendeletben foglaltak, valamint a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13) BM rendelet szerint vele szemben bilincs „várható magatartására tekintettel” (kezek előre, illetve hátra bilincselése, továbbá lábbilincs) alkalmazható volt a kísérés során⁴. Utóbbi

⁴A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 48. §-a szerint 48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM 60. § (1) Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
 - b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
 - c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
 - d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
 - e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.
- (2) Az előljáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.
- (3) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.
- (4) A bilincselés módjai:
- a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,
 - b) kezek előre, illetve hátra bilincselése,
 - c) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,
 - d) indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.

jogszabály emellett kötelezővé is teszi a bilincs alkalmazását abban az esetben, ha a kísért személy támadást, vagy szökést kísérel meg. Ebből következően, a bilincselés fakultatív alkalmazásának engedélyezése megelőzési célokat szolgál. Így történt ez a panaszos esetében is, ezért alaptalanul panasolja a bilincs alkalmazását és annak körülményeit. Még akkor is, ha a panaszos attól félt, hogy megcsúszik a lépcsőn, és ezért kérte a bilincs levételét. A rendőrök a panaszost nem sűrgették, ezért reá az általánosnál nagyobb veszélyt a nedves lépcső nem jelentett.

A panasz tárgya az is, hogy a befogadáskor orvosi vizsgálatot végeztek a panaszoson, illetve, hogy ennek dokumentációjából nem kapott a bíróságra szállítása előtt másolatot. Másolatadási kötelezettséget a fogvatartás rendjéről szóló jogszabály nem ír elő. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 24. §-a rendelkezik a beteg tájékoztatáshoz kapcsolódó jogáról. E szerint a beteg „jogosult megismerni a róla készült egészségügyi dokumentációban szereplő adatait”, joga van ahhoz, hogy egészségügyi adatairól tájékoztatást kérjen, illetve – többek között – jogosult „az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról saját költségére másolatot kapni”. Amennyiben a panaszosra vonatkozó (egészségügyi) személyes adatok körének megismeréséről van szó, alkalmazható a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 11–12. §-a, amely szintén biztosítja a személyes adatok megismerésének jogát. Az orvosi vizsgálati kartonnal összefüggésben a panaszos sérelme arra vonatkozik, hogy nem időben kapta meg a másolatot („kifejezett kérésem ellenére nem kaphattam másolatot a fogdába történt befogadásomkor kiállított orvosi kartonból a bíróságra történt átszállításom előtt”).

A másolatkiadás tekintetben a Be. 70/B. §-a tartalmaz rendelkezéseket, a (8) bekezdés rendelkezik a jogorvoslati jogról a másolat kiadásának megtagadása esetére, a panasz ezen része ezért nem képezi a jelen eljárás tárgyát.

(5) Tilos a tárgyhöz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni. Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.

(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől,

b) lábbilincselés, illetve kéz és láb bilincselés együttes alkalmazása akkor indokolt, ha arról, akivel szemben alkalmazzák feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, illetőleg terrorcselekmény elkövetésén tetten érték,

c) tárgyhöz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

(7) Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 34. § (1) bekezdése szerint a kísérés az a szolgálati tevékenység, melynek során a fogvatartottat meghatározott szervhez vagy helyre kísérik, illetőleg szállítják. A kísérésre a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 90. §-a rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A kísérés megkezdése előtt a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre, illetve hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható.

(3) A fogvatartottat haladéktalanul meg kell bilincselni, ha támadást vagy szökést kísérel meg. Az eljárási cselekmény foganatosítását követően a fogdába történő visszakísérés előtt a fogvatartottat meg kell bilincselni, és ruházatát át kell vizsgálni.

Az orvosi vizsgálat elvégzése a fogvatartó kötelezettsége ezért a panasz e pontban is alaptalan⁵.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

IV.

A Panasztestületnek a bilincs alkalmazásával kapcsolatosan kifejtett álláspontjával részben a határozat III. részében foglaltak, részben pedig az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

A Panasztestület a Rendőrség bilincselési gyakorlatát illetően az alábbiakat fejtette ki a jelen eset kapcsán.:

„Az Rtv. 48.§-a szerint „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére”. Az Rtv. idézett rendelkezését tovább pontosítja a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60.§-ának (1) bekezdése. E szerint: „Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt: aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, továbbá aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget”.

A Szolgálati Szabályzat 60.§-ának (2) bekezdése kifejezetten kitér a kísérés és a fogdán kívüli őrzés során foganatosított bilincselésre: „Az előjáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg”. A kísérő őr őrszolgálati tevékenységét határozza meg a Szolgálati Szabályzat 90.§-a, a bilincselést illetően pedig annak (9) bekezdése: „Ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A fenti idézett jogszabályhelyekből jól látható, hogy a kísérés és az őrzés során a bilincselés elsősorban a szökés megakadályozására szolgál, de arra is kizárólag abban az esetben, ha a szökés más módon nem akadályozható meg. A bilincselés szükségességéről az előjáró dönt, melynek során nyilvánvalóan tekintettel kell lennie a fogvatartott személyi körülményeire, veszélyességére [Szolgálati Szabályzat 90.§ (9) bekezdés]. Az idézett rendelkezésekből az a

⁵ A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 17. § (1) bekezdés szerint a fogvatartottat zárkában elhelyezni csak előzetes orvosi vizsgálat után, az orvosi vélemény figyelembevételével lehet.

(2) Az előzetes orvosi vizsgálat során az orvosnak írásban kell állást foglalnia abban, hogy a fogvatartott egészségi állapotára figyelemmel elhelyezhető-e a fogdában, illetőleg elkülönítése indokolt-e.

(3) Az orvosi vizsgálat során írásban kell rögzíteni a fogvatartotton lévő külsérelmi nyomokat, valamint az azok keletkezési körülményeire vonatkozó, illetőleg a külsérelmi nyomok hiányát megállapító orvosi nyilatkozatot. Ha a fogvatartott azt állítja, hogy bántalmazták, az orvosi vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek 1-1 példányát a fogvatartást végrehajtó szervnek, illetve a büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyésznek meg kell küldeni.

következtetés vonható le, hogy a bilincselés ezekben az esetekben (őrzés, kísérés) egyáltalán nem szükségszerűség, de még kevésbé kötelező intézkedés az érintett személlyel szemben.

A Testület nem első alkalommal szembesül azzal az egyébként jogellenes és ezért súlyosan helytelenítendő gyakorlattal, hogy a kísérés, illetve az őrizet során a bilincselés egyfajta automatizmusként működik. A Testület álláspontja szerint rendkívül jól látható ez a jelen ügyben, amikor semmiféle olyan körülmény nem merült fel a panaszos oldaláról, ami az előjárónak a Szolgálati Szabályzat 60.§ (2) bekezdése szerinti döntését és a bilincselés ez alapján történő elrendelését megalapozta volna. Sem a gyanúsításban szereplő bűncselekmény jellege, súlyossága, sem az eljárás alá vont személy személyi körülményei, veszélyessége nem támasztotta alá azt, hogy a szökés megakadályozására bilincselés alkalmazására lett volna szükség.”

Azaz végső soron a Panasztestület a kísérés során következetesen alkalmazott bilincselésben alapjog sértő automatizmust lát.

A Panasztestület által citált jogszabályi rendelkezések mellett lényeges figyelembe venni a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 34. §-ában foglaltakat is. E rendelkezések szerint (amint az a 4. lábjegyzetben olvasható) a kísérés során a fogvatartott „várható magatartására tekintettel” kezek előre, illetve hátra bilincselése, továbbá láb bilincselés alkalmazható a kísérés során. Utóbbi jogszabály emellett kötelezővé is teszi a bilincselés alkalmazását abban az esetben, ha a kísért személy támadást, vagy szökést kísérel meg. Ebből következően, a bilincselés fakultatív alkalmazásának engedélyezése megelőzési célokat szolgál.

Így nem tilos a fogvatartott (így a panaszos) megbilincselése abban az esetben, ha – ugyan kíséri fogják – de még nem kísérelt meg szökést.

A Panasztestület értelmezése szerinti jogalkalmazás során azonban bilincselést – az erőszakos cselekmény elkövetőinek kivételével – csak támadásuk, illetve szökésük megkísérlése során, illetve azt követően lehetne alkalmazni, továbbá akkor, ha e szándékra irányuló kijelentést tesz, vagy e szándékra kifejezetten utaló egyéb magatartást tanúsít a fogvatartott. Ekkor már (és csak ekkor) – korábbi magatartásukra tekintettel – várható volna tőlük a szökés, illetve támadás. E két utóbb említett magatartás a korábban elkövetett jogsértés miatti (jog)következmények elviselésére vonatkozó kötelezettség alóli kibúvást célozza lényegét tekintve. E törekvés pedig a jogrend és a közrend elleni cselekmény, melyet bizonyos feltételek fennállása esetében a büntetőjog is szankcionál.

Mindezekre tekintettel véleményem szerint a Panasztestület által kialakított jogértelmezés mellett az a helytelen gyakorlat alakulhatna ki, hogy – a büntetendő cselekmény megalapozott gyanúja miatt fogvatartott személynek – a további jogsértésekre alkalmat kellene adni. Ilyen rendőrségi gyakorlat kialakítása pedig egyetlen rendészeti jellegű jogszabálynak sem lehet célja, hiszen e jogszabályokat éppen a közrend védelme érdekében alkotják.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 54. § (1) és (2) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a (2) bekezdése, a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bekezdése, 19. § (1) bekezdése, 29. § (2)-(4) és (8) bekezdései, 92. § (1) és (2) bekezdései, a 93/ A § (7) és (9) bekezdései;
- A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról 1992. évi LXVI. törvény 29. § (4) bekezdése.

A jelen eljárásban hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdésén, valamint a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Budapest, 2010. október „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**